

Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право
УДК 343.3/.7

Бойчук Дмитро Валерійович

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного та приватного права
Факультету права та міжнародних відносин
Київський університет імені Бориса Грінченка*

Бойчук Дмитрий Валерьевич

*кандидат юридических наук,
доцент кафедры публичного и частного права
Факультета права и международных отношений
Киевский университет имени Бориса Гринченко*

Boychuk Dmytro

*Candidate of Law Science,
Docent of the Department of Public and Private Law of
Faculty of Law and International Relations
Boris Grinchenko Kiev University*

**НОРМАТИВНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ ПРО МІЖНАРОДНІ
ЗЛОЧИНИ ТА ЗЛОЧИНИ МІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ В
КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ
НОРМАТИВНОЕ ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОЛОЖЕНИЙ О
МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРЕСТУПЛЕНИЯХ И ПРЕСТУПЛЕНИЯХ
МЕЖДУНАРОДНОГО ХАРАКТЕРА В УГОЛОВНОМ КОДЕКСЕ
УКРАИНЫ
NORMAL ENFORCEMENT OF INTERNATIONAL AFFAIRS AND
CRIMES OF INTERNATIONAL CHARACTER IN THE CRIMINAL
CODE OF UKRAINE**

Анотація. В даній статті досліджується нормативне закріплення положень про міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру в Кримінальному кодексі України.

З'ясовано, що Україна активно співпрацює із світовим співтовариством у напрямках боротьби із різними злочинами. Одним із шляхів такої співпраці є підписання міжнародних договорів, які поступово стають частиною нашого законодавства, зокрема і кримінального.

Автор у статті акцентує свою увагу саме на 20 Розділі Кримінального кодексу України, який закріпив положення про міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру. Також автор окремо аналізує міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру.

Встановлено, що термін «злочин міжнародного характеру» прийшов до кримінального права України з міжнародного кримінального права. Також те, що ці злочини є суспільно небезпечні, міжнародно-протиправні, винні діяння, що посягають на різні сфери міжнародного правопорядку.

Визначено, що важливою ознакою злочину міжнародного характеру є закріплення його протиправності у міжнародному договорі, а Україна будучи учасником цих договорів повинна їх виконувати та імплементувати в своє законодавство.

Автором зазначено, що не всі злочини, які слід віднести до злочинів міжнародного характеру розміщені в 20 Розділі Кримінального кодексу України.

Щодо міжнародних злочинів, то в статті визначено, що це особливо небезпечні для людської цивілізації порушення принципів і норм міжнародного права, що мають основоположне значення для забезпечення миру, захисту особистості та життєво важливих інтересів міжнародної співдружності в цілому. Тобто, автор вказує, що міжнародні злочини посягають на мир та безпеку людства.

В статті вказано, що основний перелік міжнародних злочинів, визначено Статутом Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн «осі» (1945 року) та зазначено, що в 20 Розділі Кримінального кодексу України не відображено всіх міжнародних злочинів, їх перелік є набагато ширшим.

Аналізуючи злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, автор звертає увагу на те, що їх об'єкт є різним та вказує, що законодавцю потрібно звернути увагу на це, та внести зміни до Кримінального кодексу України.

Також в статті з'ясовано об'єктивну сторону, суб'єкт та суб'єктивну сторону злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку та визначено, що ці злочини мають свою особливість.

Ключові слова: *нормативне закріплення, кримінальний кодекс України, міжнародний договір, міжнародний злочин, злочин міжнародного характеру.*

Анотація. *В данной статье исследуется нормативное закрепление положений о международных преступлениях и преступлениях международного характера в Уголовном кодексе Украины.*

Выяснено, что Украина активно сотрудничает с мировым сообществом в направлениях борьбы с различными преступлениями. Одним из путей такого сотрудничества является подписание международных договоров, которые постепенно становятся частью нашего законодательства, в том числе и уголовного.

Автор в статье акцентирует свое внимание именно на 20 Главе Уголовного кодекса Украины, которая закрепила положение о международных преступлениях и преступлениях международного

характера. Также автор отдельно анализирует международные преступления и преступления международного характера.

Установлено, что термин «преступление международного характера» пришел в уголовное право Украины с международного уголовного права. Также то, что эти преступления являются общественно опасные, международно-противоправные, виновные деяния, посягающие на различные сферы международного правопорядка.

Определено, что важным признаком преступления международного характера является закрепление его противоправности в международном договоре, а Украина как участник этих договоров должна их выполнять и имплементировать в свое законодательство.

Автором отмечено, что не все преступления, которые следует отнести к преступлениям международного характера размещены в 20 Главе Уголовного кодекса Украины.

По поводу международных преступлений, то в статье определено, что это особенно опасны для человеческой цивилизации нарушения принципов и норм международного права, имеющие основополагающее значение для обеспечения мира, защиты личности и жизненно важных интересов международного содружества в целом. То есть, автор указывает, что международные преступления посягают на мир и безопасность человечества.

В статье указано, что основной перечень международных преступлений, определено Уставом Международного военного трибунала для суда и наказания главных военных преступников европейских стран «оси» (1945 года) и указано, что в 20 Главе Уголовного кодекса Украины не отражено всех международных преступлений, их перечень гораздо шире.

Анализируя преступления против мира, безопасности человечества и международного правопорядка, автор обращает внимание на то, что их

объект разный и указывает, что законодателю нужно обратить внимание на это, и внести изменения в Уголовный кодекс Украины.

Также в статье выяснено объективную сторону, субъект и субъективную сторону преступлений против мира, безопасности человечества и международного правопорядка и определено, что эти преступления имеют свою особенность.

***Ключевые слова:** нормативное закрепление, уголовный кодекс Украины, международный договор, международное преступление, преступление международного характера.*

***Summary.** The article deals with the normative consolidation of the provisions on international crimes and crimes of an international character in the Criminal Code of Ukraine.*

It is revealed that Ukraine is actively cooperating with the international community in combating various crimes. One way of such cooperation is the signing of international treaties, which gradually become part of our legislation, including criminal ones.

The author focuses on the 20 section of the Criminal Code of Ukraine, which consolidated the provisions on international crimes and crimes of an international character. The author also analyzes international crimes and crimes of an international character.

It was established that the term "crimes of an international character" came to the criminal law of Ukraine on international criminal law. Also, these crimes are socially dangerous, internationally wrongful, offensive acts that encroach upon various areas of international law and order.

It is determined that an important feature of a crime of an international character is the attachment of its wrongdoing in an international treaty, and Ukraine as a party to these treaties must implement and implement them in their legislation.

The author notes that not all crimes that should be attributed to crimes of an international character are located in 20 section of the Criminal Code of Ukraine.

With regard to international crimes, the article states that it is particularly dangerous for human civilization violations of principles and norms of international law that are of fundamental importance for the maintenance of peace, protection of personality and vital interests of the international community as a whole. That is, the author points out that international crimes encroach on the peace and security of mankind.

The article states that the main list of international crimes is defined by the Statute of the International Military Tribunal for the Court and the "axis" of the main war criminals of European countries (1945) and stated that in all sections of the International Criminal Code, 20 section of the Criminal Code does not cover all international crimes, their list is much wider.

Analyzing crimes against peace, human security and international law, the author draws attention to the fact that their object is different and indicates that the legislator needs to pay attention to this and to amend the Criminal Code of Ukraine.

The article also clarifies the objective side, subject and subjective aspect of crimes against peace, human security and international law and defines that these crimes have their own peculiarities.

Key words: *normative fixing, the criminal code of Ukraine, international contract, international crime, crime of international character.*

Постановка проблеми. З перших років незалежності наша держава активно співпрацює із світовим співтовариством в напрямках боротьби із різними злочинами. Україною на даний час підписано ряд міжнародних договорів у цій сфері, які вже стали частиною нашого законодавства. Частина з них навіть закріпилася в нормах окремого розділу Кримінального кодексу України «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного

правопорядку», аналізуючи який, розуміємо, що там є багато прогалин, недоопрацювань, що створює багато проблем, які слід вирішувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи різні джерела в сфері національного кримінального права, можна помітити, що науковці не достатньо проводять досліджень щодо міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру. Вченими частково проводився аналіз цієї сфери. Так, А. В. Савченко [1], Ю. Л. Шуляк [1], А. В. Шевчук [2], М. Д. Дякур [2], М. В. Даньшин [3], Я. О. Лантінов [3] зробили загальний аналіз складу злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, К. В. Юртаєва [4] дослідила місце скоєння злочинів міжнародного характеру, Т. Х. Хачатурян [5] простежила кваліфікацію злочинів за сучасним міжнародним правом, В. О. Поповичук [6] з'ясував визначення категорії «злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку», Ю. М. Чорноус [7] дослідив криміналістичне забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру. Вважаємо, що напрацювань щодо сфери нашого дослідження не достатньо.

Формулювання цілей статті. Цілями статті є вивчення положень про міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру, які знайшли своє нормативне закріплення в Кримінальному кодексі України.

Виклад основного матеріалу. На початку 2000-х років в національне кримінальне законодавство вперше було вкраплено норми міжнародних договорів, які стосуються злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Таке нововведення знайшло своє відображення в Кримінальному кодексі України, а саме в 20 Розділі, аналізуючи який можна з'ясувати, що він не досконалий та потребує доопрацювань.

Вивчаючи наукові джерела, нормативно-правові акти, на нашу думку, злочини визначені в 20 Розділі ККУ можна умовно поділити на міжнародні

злочини та злочини міжнародного характеру. Вважаємо, що варто розібратися в їх відмінності та з'ясувати, які злочини, передбачені 20 Розділом ККУ є міжнародними, а які злочини є злочинами міжнародного характеру.

К. В. Юртаєва визначає, що термін «злочин міжнародного характеру» прийшов до кримінального права України з міжнародного кримінального права. Цими злочинами в сучасному кримінальному праві України є суспільно небезпечні, міжнародно-протиправні, винні діяння, що посягають на різні сфери міжнародного правопорядку, крім злочинних посягань на мир, безпеку людства та найвищі моральні цінності світової співдружності, вчиняються фізичними особами, які можуть бути суб'єктами злочину за законодавством України про кримінальну відповідальність, та є кримінально караними відповідно до зобов'язань України за міжнародними договорами [4, с. 14-46]. Тобто, злочинами міжнародного характеру, є злочини, які посягають на міжнародний правопорядок.

Важливою ключовою ознакою злочину міжнародного характеру є закріплення його протиправності у міжнародному договорі [7, с. 73]. Україна, будучи учасником міжнародних договорів повинна їх виконувати та впроваджувати в своє законодавство, а при вчиненні злочинів міжнародного характеру, передбачених 20 Розділом ККУ, повинна керуватися, окрім національного кримінального кодексу, також міжнародними договорами. Наприклад, такими як Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців 1989 року, яку Україна ратифікувала в 1993 року. Вона характеризує такий злочин як найманство. Також Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення 1993 року, ратифікована Україною 1998 року, яка визначає положення про зброю масового знищення, а саме хімічну тощо.

Деякі науковці взагалі вважають, що не може вважатися злочином міжнародного характеру та переслідуватися як таке, що загрожує нормальному функціонуванню міжнародних відносин, діяння, відносно боротьби із яким немає спеціальної угоди. Відносно даного діяння має бути прийнята спеціальна міжнародна конвенція або відповідні положення передбачатися у міжнародній конвенції, що має загальний характер [7, с. 72].

Ю. М. Черноус, наводить узагальнений перелік злочинів міжнародного характеру, серед яких виділяє: тероризм; захоплення заручників; викрадення ядерних матеріалів; найманство; торгівля людьми; катування; посягання на осіб, які користуються міжнародним захистом; легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом; фальшивомонетництво; контрабанда; незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин; нелегальна міграція; корупційні злочини; посягання на культурні цінності; поширення порнографії; кіберзлочини; злочини у сфері авторських і суміжних прав; піратство; розрив чи пошкодження підводного кабелю; зіткнення морських суден; ненадання допомоги на морі; забруднення моря шкідливими речовинами; порушення режиму континентального шельфу; злочини проти безпеки морського судноплавства; порушення правил морських промислів; захоплення, угон та інші злочини на борту повітряного судна чи в міжнародних аеропортах; військові злочини міжнародного характеру (злочини проти жертв війни; використання заборонених засобів і методів ведення війни; мародерство та інші [7, с. 84-85]. Слід погодитись із таким переліком злочинів міжнародного характеру оскільки, на нашу думку, вони несуть небезпеку міжнародному правопорядку.

Як бачимо, не всі визначені Ю. М. Черноусом злочини міжнародного характеру є закріплені в 20 Розділі ККУ. Так, «мародерство», яке він відносить до міжнародних злочинів не передбачене в 20 Розділі ККУ, а

регулюються 19 Розділом ККУ «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)» (ст. 432 ККУ). Також, такий злочин як «контрабанда», який Ю. М. Чорноус відносить до злочинів міжнародного характеру, не передбачений 20 Розділом ККУ, натомість він міститься в 7 Розділі ККУ «Злочини у сфері господарської діяльності» (ст. 201 ККУ). Так само, злочин «незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин» не передбачений у 20 Розділі ККУ, він закріплений у 13 Розділі ККУ «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення» (ст.ст. 305-327 ККУ) [8] тощо.

Тобто, з вищезазначеного зрозуміло, що не всі злочини, які слід віднести до злочинів міжнародного характеру розміщені в 20 Розділі ККУ.

Щодо міжнародних злочинів, то науковці відносять до них особливо небезпечні для людської цивілізації порушення принципів і норм міжнародного права, що мають основоположне значення для забезпечення миру, захисту особистості та життєво важливих інтересів міжнародної співдружності в цілому. Прикладами таких злочинів можуть бути геноцид, екоцид, злочини проти людства, військові злочини тощо [4, с. 19]. Такої ж думки Т. Х. Хачатурян, К. В. Юртаєва, які вважають, що міжнародний злочин як винне діяння, спрямоване проти основних універсальних цінностей міжнародної спільноти, які визнані міжнародним правом [5, с. 15; 4, с. 19]. Слід звернути увагу на те, що міжнародні злочини посягають на мир та безпеку людства.

Звернувшись до ККУ можемо побачити, що військові злочини виокремлені не в 20 Розділі «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку», а в 19 Розділі «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)». Лише ст. 437 (планування, підготовка, розв'язання та ведення агресивної війни) та ст. 438

(порушення законів та звичаїв війни) ККУ закріплюють деякі військові злочини [8]. Вважаємо, що ККУ потребує змін та доповнень в цій частині.

Основний перелік міжнародних злочинів, більшість науковців вважає, визначено Статутом Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн «осі» (1945 р.) (далі – Статут Міжнародного військового трибуналу). Так, ст. 6 Статуту Міжнародного військового трибуналу визначено систему злочинів таким чином: 1) до злочинів проти миру слід віднести: планування, підготовку, розв'язання або ведення агресивної війни або війни, яка порушує міжнародні договори, угоди, або участь в загальному плані чи змові, які спрямовані до здійснення кожного з вищевказаних дій; 2) до військових злочинів слід віднести порушення законів або звичаїв війни. До цих порушень відносяться вбивства, катування чи поміщення в рабство або для інших цілей цивільного населення окупованої території; вбивства чи катування військовополонених або осіб, що знаходяться на морі; вбивства заручників; пограбування громадської чи приватної власності; безглузде руйнування міст чи сіл; розорення, не виправдане військовою необхідністю, та інші злочини; 3) до злочинів проти людяності слід віднести: вбивства, винищення, поневолення, заслання та інші жорстокі дії, вчинені щодо цивільного населення до або під час війни, або переслідування за політичними, расовими чи релігійними мотивами з метою здійснення або у зв'язку з будь-яким злочином [9].

Також слід згадати і про Статут Міжнародного кримінального суду 1998 р., який закріпив визначення значної кількості міжнародних злочинів. Серед них: а) злочин геноциду; б) злочини проти людства; в) військові злочини; г) злочини агресії [4, с. 19].

З вищезазначеного зрозуміло, що в 20 Розділі ККУ не відображено всіх міжнародних злочинів, їх перелік є набагато ширшим.

Варто звернути увагу і на злочин передбачений ст. 436-1 – виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, який з'явився у ККУ в 2014 році. Він достатньо не аналізувався в науковій літературі, не виділяється як злочин міжнародного характеру, а також як міжнародний злочин. Натомість деякі науковці (наприклад, В. О. Поповичук) відносять його до злочинів проти міжнародного правопорядку [6, с. 322].

Слід зазначити, що на відміну від злочинів міжнародного характеру, які характеризуються меншим ступенем суспільної небезпечності, міжнародні злочини загрожують основам існування держав, міжнародному миру та безпеці [7, с. 69-73].

Аналізуючи злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, які знайшли своє нормативне закріплення в 20 Розділі ККУ, слід зазначити, що характерною ознакою цих злочинів є те, що вони не мають спільного родового об'єкта. Щодо цієї проблеми в науковій літературі можна зустріти різні думки. Так, В. В. Сташис, В. Я. Тацій, А. В. Шевчук, М. Д. Дякур, А. В. Савченко, Ю. Л. Шуляк визначають об'єктами вищезазначених злочинів: 1) мир; 2) безпеку людства; 3) міжнародний правопорядок [10, с. 566; 5, с. 389; 1, с. 299].

М. В. Даньшин, Я. О. Лантінов вважають, що об'єктами злочинів передбачених 20 Розділом ККУ є: 1) безпека людства для злочинів передбачених ч. 1, 2 ст. 436, ч. 1, 2 ст. 437, ч. 1 ст. 438, ч. 2 ст. 442, ч. 1 ст. 443 ККУ; 2) виживання людства для злочинів передбачених ч. 1 ст. 439, ч. 1 ст. 440, ч. 1 ст. 441, ч. 1 ст. 442; 3) неналежне керування в сфері міжнародних відносин для злочинів передбачених ч. 1, 2 ст. 444, ч. 1 ст. 445, ч. 1 ст. 446, ч. 1, 2 ст. 447 [3, с. 5-23]. Така думка має право на існування. Але все ж вона авторами не обґрунтована.

Деякі науковці згруповують злочини, передбачені Розділом 20 ККУ у залежності від загального об'єкта. Так, В. О. Поповичук визначає, що їх можна розмежувати таким чином: 1) мир виступає загальним об'єктом для таких злочинів, як: пропаганда війни та планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни (ст.ст. 436, 437 ККУ); 2) безпека людства виступає загальним об'єктом для таких злочинів, як: порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 ККУ); найманство (ст. 447 ККУ); застосування зброї масового знищення (ст. 439 ККУ); розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення (ст. 440 ККУ); екоцид (ст. 441 ККУ); геноцид (ст. 442 ККУ); 3) міжнародний правопорядок виступає загальним об'єктом для таких злочинів, як: виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів (ст. 436-1 ККУ); посягання на життя представника іноземної держави (ст. 443 ККУ); злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист (ст. 444 ККУ); незаконне використання символіки Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Червоного Кристала (ст. 445 ККУ); піратство (ст. 446 ККУ) [6, с. 322].

На відміну від В. О. Поповичука, А. В. Шевчук та М. Д. Дякур, визначають що безпосереднім об'єктом найманства виступає міжнародний правопорядок [2, с. 392]. Слід з ними погодитися, оскільки проаналізувавши визначення найманства, що зазначено в ч. 1 ст. 447 ККУ, все ж зрозуміло, що цей злочин спрямований на повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності держав тощо. Такі дії, відповідно, несуть шкоду міжнародному правопорядку.

На думку А. В. Савченко, Ю. Л. Шуляк, безпосередніми об'єктами деяких злочинів передбачених 20 розділом ККУ можуть бути: 1) безпека природи як середовища проживання людської спільноти (екоцид, ст. 441

ККУ); безпека існування національних, етнічних, расових та релігійних груп (геноцид, ст. 442 ККУ) [1, с. 301-302]. А. В. Шевчук, М. Д. Дякур вважають, що деякі злочини 20 Розділу ККУ поєднанні із насильством або тягнуть суспільно небезпечні наслідки, а тому їм властиві додаткові об'єкти (порушення законів та звичаїв війни, геноцид, посягання на представника іноземної держави та ін.). Такими об'єктами є життя і здоров'я особи, воля, честь та гідність [2, с. 389-390].

Проаналізувавши погляди науковців, слід відмітити, що об'єкт злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку є різним. На нашу думку, законодавцю потрібно звернути увагу на це, та внести зміни до ККУ, таким чином, щоб злочини в яких загальним об'єктом виступає мир, безпека людства та міжнародний правопорядок були розміщені в окремі розділи ККУ.

Властива також деяким злочинам проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку і потерпіла особа (порушення законів та звичаїв війни, геноцид, посягання на життя представника іноземної держави, піратство тощо). Це, зокрема, військовополонені, члени етнічної, расової чи релігійної групи, представник іноземної держави, члени екіпажу та пасажери судна, захоплені на морському судні [2, с. 390].

З об'єктивної сторони злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, як правило вважаються закінченими з моменту вчинення відповідного суспільно небезпечного діяння, тобто є формальними за своїм складом. Деякі з них (наприклад, кваліфіковані склади таких злочинів, як застосування зброї масового знищення, піратство, порушення законів та звичаїв війни) є злочинами з матеріальними складами, оскільки вони вимагають настання суспільно небезпечних наслідків у вигляді загибелі людей чи настання інших тяжких наслідків. Злочин, передбачений ст. 443 ККУ, сконструйований як злочин із формально-матеріальним складом. У деяких випадках злочинам 20 Розділу ККУ із

об'єктивної сторони властиві й інші ознаки. Зокрема, засоби вчинення злочину (застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом); знаряддя вчинення злочину (озброєне чи незброєне судно) та інші [2, с. 390].

Із суб'єктивної сторони усі злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку характеризуються прямим умислом [2, с. 390]. Окремим злочинам властива і спеціальна мета (одержання матеріальної вигоди (піратство – ст. 446 ККУ), повне або часткове знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи (геноцид – ст. 442 ККУ). Окремим злочинам властива альтернативна мета (вплив на характер діяльності особи, яка має міжнародний захист; вплив на діяльність держави чи організацій, які особа представляє; провокація війни; провокація міжнародних ускладнень (посягання на представника іноземної держави – ст. 443 ККУ) [10, с. 566-580].

Суб'єктами злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, відповідно до ст. 22 ККУ можуть бути осудні особи, яким до вчинення злочину виповнилося 16 років. Ті особи, які вчинили злочин, передбачений ст. 443 ККУ (посягання на життя представника іноземної держави) – 14 років.

Таким чином, об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку мають свою специфіку, що дозволяє їх виділити серед інших злочинів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, проаналізувавши положення про міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру, які знайшли своє нормативне закріплення в Кримінальному кодексі України слід зазначити, що більшість злочинів міжнародного характеру, міжнародних злочинів міститься в інших розділах кодексу. На нашу думку, 20 Розділ ККУ має бути

доопрацьований законодавцем, можливо шляхом внесення змін та доповнень.

Вважаємо, що впроваджувати в національне кримінальне законодавство міжнародні норми потрібно обережно, досліджуючи їхню ефективність для регулювання суспільних відносин.

Література

1. Савченко А. В. Кримінальне право України. Загальна та Особлива частини (у схематичних діаграмах) [текст]: навч. посіб. / А. В. Савченко, Ю. Л. Шуляк. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 312 с.
2. Шевчук А. В., Дякур М. Д. Кримінальне право України (Особлива частина) : навч. посіб. / Андрій Шевчук, Марія Дякур. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 472 с.
3. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку : альбом схем / М. В. Даньшин, Я. О. Лантінов / за заг. ред. Я. О. Лантінова – Х. : Харків юридичний, 2012. – 32 с.
4. Юртаєва, Ксенія Володимирівна. Місце скоєння злочинів міжнародного характеру [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Юртаєва Ксенія Володимирівна ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 230 арк.
5. Хачатурян, Тамара Хачатурівна. Кваліфікація злочинів за сучасним міжнародним правом [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Хачатурян Тамара Хачатурівна ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2013. – 20 с.
6. Поповичук В. О. Визначення категорії «злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» / В. О. Поповичук // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 3. – С. 320-323.

7. Чорноус Ю. М. Теорія і практика криміналістичного забезпечення досудового слідства у справах про злочини міжнародного характеру: монографія. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 448 с.
8. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2018 року: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2018. – 264 с.
9. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі від 08 серпня 1945 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201
10. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.

References

1. Savchenko A. V. Kryminaljne pravo Ukrajinj. Zaghajna ta Osoblyva chastynu (u skhematychnykh diaghramakh) [tekst]: navch. posib. / A. V. Savchenko, Ju. L. Shuljak. – K.: «Centr uchbovoji literatury», 2015. – 312 s.
2. Shevchuk A. V., Djakur M. D. Kryminaljne pravo Ukrajinj (Osoblyva chastyna) : navch. posib. / Andrij Shevchuk, Marija Djakur. – Chernivci: Chernivecjkyj nac. un-t, 2013. – 472 s.
3. Zlochyny proty myru, bezpeky ljudstva ta mizhnarodnoho pravoporjadku : aljbom skhem / M. V. Danjshyn, Ja. O. Lantinov / za zagh. red. Ja. O. Lantynova – Kh. : Kharkiv jurydychnyj, 2012. – 32 s.
4. Jurtajeva, Ksenija Volodymyrivna. Miscе skojennja zlochyniv mizhnarodnoho kharakteru [Tekst] : dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.08 / Jurtajeva Ksenija Volodymyrivna ; Khark. nac. un-t vnutr. sprav. – Kh., 2010. – 230 ark.

5. Khachaturjan, Tamara Khachaturivna. Kvalifikacija zlochyniv za suchasnym mizhnarodnym pravom [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk : 12.00.11 / Khachaturjan Tamara Khachaturivna ; Nac. akad. nauk Ukrainy, In-t derzhavy i prava im. V. M. Korecjkogho. – K., 2013. – 20 s.
6. Popovychuk V. O. Vyznachennja kateghoriji «zlochyny proty myru, bezpeky ljudstva ta mizhnarodnogho pravoporjadku» / V. O. Popovychuk // Chasopys Kyjivsjkogho universytetu prava. – 2015. – # 3. – S. 320-323.
7. Chornous Ju. M. Teorija i praktyka kryminalistychnogho zabezpechennja dosudovogho slidstva u spravakh pro zlochyny mizhnarodnogho kharakteru: monohrafija. – K.: Vydavnychyj dim «Skif», 2012. – 448 s.
8. Kryminaljnyj kodeks Ukrainy: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopov. stanom na 1 veres. 2018 roku: (ofic. tekst). – K.: PALYVODA A. V., 2018. – 264 s.
9. Statut Mizhnarodnogho vijsjkovogho trybunalu dlja sudu ta pokarannja gholovnykh vijsjkovykh zlochynciv jevropejsjkykh krajyn osi vid 08 serpnja 1945 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201
10. Kryminaljne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna: pidruchnyk / Ju. V. Baulin, V. I. Borysov, V. I. Tjutjughin ta in. ; za red. V. V. Stashysa, V. Ja. Tacija. – 4-te vyd., pererobl. i dopov. – Kh. : Pravo, 2010. – 608 s.